

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/204963,Upamietnilismy-ofiary-rezimow-totalitarnych.html>
26.02.2026, 22:43

[Nastę
ny](#)

[Powrót](#)

Upamiętniliśmy ofiary reżimów totalitarnych

23 sierpnia 2024 roku uczciliśmy Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu. Uroczystość odbyła się w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie.

23.08.2024

W imieniu Instytutu Pamięci Narodowej zastępca prezesa IPN, dr Mateusz Szpytma, wraz z zastępcą dyrektora Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, Jackiem Pawłowiczem, złożyli wieńce w hołdzie ofiarom reżimów totalitarnych.

Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu - Warszawa, 23 sierpnia 2024. Fot. Artur Dobiegała (IPN)

Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu - Warszawa, 23 sierpnia 2024. Fot. Artur Dobiegała (IPN)

Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu – Warszawa, 23 sierpnia 2024. Fot. Artur Dobiegała (IPN)

Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu, znany także jako Międzynarodowy Dzień Czarnej Wstążki, to międzynarodowe święto obchodzone corocznie 23 sierpnia. Ustanowiony przez Parlament Europejski w 2008 roku, dzień ten upamiętnia ofiary dwóch totalitarnych reżimów XX wieku: stalinizmu i nazizmu, oraz przypada w rocznicę zawarcia Paktu Ribbentrop-Mołotow, który stał się symbolem współpracy między tymi reżimami. Pakt ten, podpisany 23 sierpnia 1939 roku, był de facto umową o podziale Europy Środkowej i Wschodniej między III Rzeszę a Związek Radziecki, co bezpośrednio doprowadziło do wybuchu II wojny światowej oraz tragicznych wydarzeń, które pochłonęły życie milionów ludzi.

Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu przypomina o konieczności zachowania pamięci o ofiarach masowych deportacji, eksterminacji, oraz zbrodni popełnionych przez oba reżimy. Jest to także okazja do refleksji nad historią, upamiętnienia tych, którzy cierpieli i zginęli z rąk totalitarnych systemów, oraz do promowania wartości demokratycznych, praw człowieka, i pokoju w Europie.

Obchody tego dnia, mające na celu zakorzenienie demokracji oraz wzmocnienie stabilności kontynentu, odbywają się w różnych krajach Europy, a ich organizatorem od 2010 roku jest Europejska Sieć Pamięć i Solidarność (ENRS). Sieć ta, z siedzibą w Warszawie, bada, dokumentuje i upowszechnia wiedzę o historii Europy XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem okresu dyktatur i wojen.

23 sierpnia stanowi również symboliczny sprzeciw wobec zbrodniczych działań totalitarnych reżimów, a obchody tego dnia przypominają o obowiązku obrony wolności i sprawiedliwości we współczesnym świecie. W ramach obchodów organizowane są również kampanie społeczno-edukacyjne, które przywołują postacie takie jak Kazimierz Moczarski – polski pisarz i więzień komunistycznego więzienia, Milada Horáková – ofiara mordu sądowego popełnionego w 1950 r. przez komunistyczny trybunał w Pradze, czy Mala Zimetbaum i Edward Galiński – para zakochanych, którzy poznali się w niemieckim obozie Auschwitz-Birkenau, będące świadectwem sprzeciwu wobec reżimów i przypomnieniem o ludzkiej tragedii wywołanej przez stalinizm i nazizm.

Kazimierz Moczarski (1907–1975) prawnik, dziennikarz i pisarz, autor słynnej książki „Rozmowy z katem”. Podczas drugiej wojny światowej był aktywnym członkiem Armii Krajowej. W sierpniu 1945 został aresztowany przez władze komunistyczne i skazany na 10 lat więzienia. W 1949 roku rozpoczęła się przeciw niemu nowa runda przesłuchań, w wyniku których został skazany na śmierć. W liście do sądu Moczarski wymieniał 49 zastosowanych wobec niego rodzajów tortur, w tym m.in. osadzenie go w jednej celi z niemieckim dowódcą SS Jürgenem Stroopem, odpowiedzialnym za likwidację getta żydowskiego w Warszawie. Po śmierci Stalina w 1953 roku wyrok na Moczarskiego zamieniono na dożywocie, ale nie poinformowano go o tym przez kolejne dwa i pół roku. W kwietniu 1956 roku Kazimierz Moczarski został zwolniony po 11 latach więzienia i zrehabilitowany.

Dowiedz się więcej:

● [Regina Dąbkowska: Miłość w czasach totalitaryzmów – Kazimierz i Zofia Moczarscy](#)

Milada Horáková (1901-1950) czeska polityk i członek podziemnego ruchu oporu podczas II wojny światowej. Jest ofiarą morderstwa sądowego popełnionego przez partię komunistyczną na podstawie sfabrykowanych zarzutów o spisek i zdradę. Pomimo apeli o łaskę wystosowanych do władz m.in. przez Winstona Churchilla i Alberta Einsteina ówczesny prezydent Czechosłowacji, Klement Gottwald, utrzymał wyrok. Rankiem 27 czerwca 1950 roku Milada Horáková została stracona przez powieszenie. W czasie Praskiej Wiosny 1968 rozpoczął się proces jej rehabilitacji, zakończony rok po aksamitnej rewolucji 1989 roku.

Edward Galiński (1923-1944) – aresztowany wiosną 1940 r. w Jarosławiu razem z grupą uczniów szkół średnich w ramach akcji „AB” i skierowany do KL Auschwitz w pierwszym transporcie więźniów politycznych 14 czerwca 1940 r. Pracował w różnych komandach, następnie w obozowej ślusarni. Dzięki przychylności swojego Kommandoführera Edwarda Lubuscha zdobył broń i mundur esesmański. Zakochany w Mali Zimetbaum postanowił razem z nią zbiec z obozu i zrezygnował z udziału w ucieczce organizowanej przez kolegów z komanda. Po pokonaniu linii posterunków SS Galiński i Zimetbaum postanowili przedostać się na Słowację, zostali jednak aresztowani przez patrol straży granicznej, przewiezieni z powrotem do Auschwitz i umieszczeni w celach bloku nr 11. Galiński pomimo długotrwałego śledztwa i tortur nie zdradził osób, które pomogły mu w ucieczce. Został powieszony podczas apelu w obozie męskim w Brzezince.

Mala Zimetbaum (1918-1944) – urodzona w polskiej rodzinie żydowskiej, we wrześniu 1942 r. aresztowana i wysłana do KL Auschwitz w transporcie Żydów z Belgii. Ponieważ znała pięć języków, została zatrudniona jako tłumaczka i goniec w obozie kobiecym w Brzezince. 24 czerwca 1944 r. uciekła z obozu wraz z Edwardem Galińskim. Schwytała i osadzona w bloku nr 11, została poddana długotrwałym przesłuchaniom i torturom, mimo tego nie zdradziła żadnej z pomagających jej w ucieczce osób. Została skazana na karę śmierci i powieszona w publicznej egzekucji w obozie kobiecym w Brzezince.

Polecamy:

- [Debata Ribbentrop i Mołotow – podpalacze świata z woli Hitlera i Stalina](#)
 - [Pakt Ribbentrop-Mołotow. Poznaj podstawowe informacje w ciągu 5 minut](#)
 - [Marcin Przeglądka: Czy pakt Ribbentrop-Mołotow był „paktem dwóch marksistowskich ideologii”?](#)
- [Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)
Obchody